

2 विश्वचषकविजयानन्तरं प्रत्यागतां रीतुनेगी, पुष्पराणा, साक्षी च रोन्हाट-नगरे राष्ट्रीय-शाश्वत-समाजसेवा- फाउण्डेशन इत्यस्य अधिकारिभिः सम्मानिताः

3 वन्देमातरं राष्ट्रस्य आत्मा; लोकसभायां प्रधानमन्त्रिणः सम्बोधनेन नूतनचेतना जागृता

4 म. म. यो. वैदिकविश्वविद्यालये सुसम्पन्ना द्विदिवसीयकार्यशाला

सुभाषितम्

एकस्तपो द्विरध्यायी,
त्रिभिर्गीतं चतुः पथम्।
सप्त पञ्च कृषीणां च,
सङ्ग्रामे बहुभिर्जनैः।।

-महासुभाषितसंग्रह

भावार्थः- तपस्या करने के लिए एक व्यक्ति भी सक्षम होता है, परन्तु अध्ययन कार्य के लिये दो व्यक्ति (शिक्षक तथा विद्यार्थी) आवश्यक हैं। इसी प्रकार संगीत के लिए कम से कम तीन व्यक्ति (गायक, वादक व श्रोता) आवश्यक हैं। कृषिकार्य के लिए सात या पांच व्यक्ति आवश्यक होते हैं तथा संग्राम करने के लिए तो बहुत अधिक सैनिकों की आवश्यकता होती है।

हिमसंस्कृतवार्ता

हिमसंस्कृतवार्तापत्रस्य
एकवर्षस्य सदस्यता

१०० ₹

One year subscription to the daily
Sanskrit newspaper is Only 100 Rupees
To subscribe, text us a message
saying hello on the number below.

7876636263

व्याकरणात्मक-अशुद्धीनां कृते,
राजनैतिक-सांस्कृतिकविचाराणाञ्च
कृते सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः

हिमसंस्कृतम्, प्रकाशनम्

जसवं कोटला तहसीलपरिसरस्य समुखे

कस्या कोटला जिला कांगड़ा हि.प्र.

पत्रव्यवहारसङ्केतः-१७७१११

सङ्केतः- प्रबन्धनिदेशिका- शिवानी शर्मा हिमसंस्कृतम्

संयुक्तराज्यामेरिकादेशस्य

राजनैतिककार्याणां राज्य-

उपसचिवः लिसन हुकर इत्येषः

नवदेहली-नगरं संप्राप्तवान्।

हिमसंस्कृतवार्ताः

संयुक्तराज्यामेरिकादेशस्य

राजनैतिककार्याणां राज्य-उपसचिवः

लिसन हुकर इत्येषः नवदेहली-नगरं

संप्राप्तवान्। अमेरिकीय-दूतावासेन

एकस्मिन् वक्तव्ये सूचितं यत् अस्याः

यात्रायाः केन्द्रबिन्दुः भारत-

अमेरिकादेशयोः

व्यूहात्मकसहभागित्वम्, आर्थिकं

वाणिज्यिकं च सम्बन्धान् सुदृढं कर्तुं,

अमेरिकीय-निर्यातं वर्धयितुं च अस्ति।

दिल्ली-विमानस्थानकेन उक्तं यत् तस्य दलानि सर्वैः हितधारकैः सह सक्रियतया समन्वयं कुर्वन्तः सन्ति येन व्यवधानानि न्यूनीकर्तुं, यात्रिणां कृते निर्बाध्य-यात्रा-अनुभवः च सुनिश्चितः भवेत्।

हिमसंस्कृतवार्ताः - देहली-विमानस्थानकेन सूचितं यत् विमानस्थानकस्य कार्याणि सुगमतया प्रचलन्ति, यद्यपि कतिपयानि विमानयानानि परिचालनकारणात् पुनर्निर्धारितानि निरस्तानि वा भवितुं शक्नुवन्ति। गतदिवसे प्रसारितायां यात्री परामर्शपत्रे दिल्ली-विमानस्थानकेन उक्तं यत् तस्य दलानि सर्वैः हितधारकैः सह सक्रियतया समन्वयं कुर्वन्तः सन्ति येन व्यवधानानि न्यूनीकर्तुं, यात्रिणां कृते निर्बाध्य-यात्रा-अनुभवः च सुनिश्चितः भवेत्।

अल्पसङ्ख्यक-समुदायानां

कल्याणार्थं अनेकाः

योजनाः कार्यान्विताः-

अल्पसङ्ख्यककार्याणां

राज्यमन्त्रिणा जार्ज कुरियन

हिमसंस्कृतवार्ताः

अल्पसङ्ख्यककार्याणां

राज्यमन्त्रिणा जार्ज कुरियन

इत्यनेन राज्यसभायां निगदितम्

यत् प्रशासनेन सिख समुदायेन

सहैव अल्पसङ्ख्यक-समुदायानां

कल्याणार्थं अनेकाः योजनाः

कार्यान्विताः। अनुपूरक प्रश्नस्य

प्रत्युत्तरे, मन्त्री अवदत् यत्

अल्पसङ्ख्यक-कार्यमन्त्रालयः

अल्पसङ्ख्यक-प्रधानक्षेत्रेषु

शिक्षा, स्वास्थ्यं, कौशलं,

महिला-शक्तीकरणम् इत्यादिषु

क्षेत्रेषु विशेष-ध्यानं दत्त्वा

प्रधानमन्त्री-जन-विकास-

कार्यक्रमस्य कार्यान्वयनं कुर्वन्

अस्ति।

राष्ट्रगीतस्य वंदेमातरम् इत्यस्य सार्धैकशततमस्य वार्षिकोत्सवस्यावसरे लोकसभायां विशेष-चर्चा आरब्धा

हिमसंस्कृतवार्ताः - राष्ट्रगीतस्य वंदेमातरम् इत्यस्य सार्धैकशततमस्य वार्षिकोत्सवस्यावसरे लोकसभायां विशेष चर्चा आरब्धा। राष्ट्रगीतं पञ्चसप्तत्यधिक अष्टादशशततमे वर्षे बङ्किमचन्द्रचटर्जी वर्येण लिखितम् आसीत्। चर्चायाः आरम्भं कुर्वन् प्रधानमन्त्रिणा नरेन्द्रमोदिना उक्तं यत् वंदेमातरम् गीतस्य मन्त्रः सम्पूर्णं देशे शक्तिं प्रेरणां, स्वातन्त्र्य सङ्ग्रामस्य ऊर्जां च प्रददात्। सः अवदत् यत्, राष्ट्रगीतं स्वातन्त्र्ययोद्धूणां कल्पितं स्वप्नं पूरयितुं जनान् निरन्तरं प्रेरयति। सः अवदत् यत् पवित्रस्य वंदेमातरम् इत्यस्य स्मरणं सभायाः सर्वेभ्यः सदस्येभ्यः, राष्ट्रस्य जनानां कृते च महान् विशेषाधिकारः अस्ति। सः अवदत् यत्, वंदेमातरम् न केवलं राजनैतिकस्वतन्त्रतायाः मन्त्रः अपितु भारतमातुः उपनिवेशवादस्य बन्धनात् मुक्तेः पवित्रः युद्धघोषः अस्ति। प्रधानमन्त्री अवदत् यत्, वंदेमातरम् पञ्चसप्तत्यधिक अष्टादशशततमे वर्षे विद्रोहस्य काले ब्रिटिश-सर्वकारस्य विरुद्धं विविधप्रकाराणां उत्पीडनेषु लिखितम् आसीत्। श्रीमोदी अवदत् यत् अस्य गीतस्य सार्धैकशततमः वार्षिकोत्सवः तस्य ऐतिहासिकस्य अध्यायस्य, तस्य वैभवस्य च पुनरुत्थानं कर्तुम् अवसरं प्रददाति। सः अवदत् यत् भारतस्य स्वातन्त्र्य संग्रामे राष्ट्रगीतं महत्त्वपूर्णं भूमिकां निरवहदिति। वंदेमातरम् गीतस्य विरुद्धं कुर्वतां मुस्लिम-लीग दलस्य राजनीतिः सप्तत्रिंशोत्तर ऊनविंशतितमे वर्षे गतिम् अवाप्नोत् इति प्रधानमन्त्रिणा उक्तम्। श्रीमोदी वंदेमातरम् विषये कृतं सन्धै काङ्ग्रेस-दलस्य निन्दाम् अकरोत्। सः आरोपितवान् यत् राष्ट्रगीतस्य विषये काङ्ग्रेस-दलेन मुस्लिम-लीग-दलस्य पक्षम् अवलम्बितम्। प्रधानमन्त्री अवदत् यत्, मोहम्मद-अली जिन्ना तस्य विरुद्धं उद्घोषं कृतवान् तथा च तत्कालीनकाङ्ग्रेस-दलस्य प्रमुखः जवाहरलाल नेहरू-वर्यः जिन्ना इत्यनेन

कृत विरोध-प्रदर्शनस्य निन्दाम् अतिरिच्य, जिन्नायाः विरोधस्य केवलं पञ्चदिनानन्तरं वंदे मातरम् इति गीतस्य निरीक्षणम् आरब्धवान्।

प्रधानमन्त्रिणा मोदिना स्मृता यत् यदा वंदेमातरम् गीतस्य शतवार्षिकम् आसीत्, तदा आपत्कालेन देशः कम्पितः आसीत्। चर्चायां भागम् अग्रहन् काङ्ग्रेस-दलस्य सांसदः गौरव गोर्गोई अवदत् यत्, बङ्गालस्य अनेके लेखकाः कवयः च गीतानि लिखितवन्तः, येन स्वातन्त्र्य-आन्दोलने बहवः जनाः प्रेरिताः अभवन्। सः आरोपितवान् यत् प्रधानमन्त्रिणा नरेन्द्रमोदिना स्वस्य भाषणे चर्चा राजनैतिकवर्णं दातुं प्रयतितः। समाजवादीदलस्य नेता अखिलेश यादवः अवदत् यत्, वंदे मातरम् इत्यनेन गीतेन जनसमुदायेषु कृता समागताः। सः अवदत् यत् वंदे मातरम् इत्यस्य भावः साम्प्रदायिक राजनीतेः निराकरणाय आसीदिति। टी. [सी. दलस्य काकोली घोष दस्तीदारः अवदत् यत्, वंदे मातरम् प्रत्येकस्य भारतीयस्य हृदये दृढनिश्चयस्य चेतनायाः च सृजनात्मकप्रेरणा अस्ति। पूर्वं लोकसभायाः अध्यक्षः ओम बिरलावर्यः अवदत् यत्, सभायां बङ्किमचन्द्रचटर्जी इत्यनेन लिखितस्य राष्ट्रगीतस्य वंदेमातरम् इत्यस्य चर्चा प्रचलति। सः अवदत् यत्, भारतम् औपनिवेशिक-उत्पीडनस्य विरुद्धं युद्धस्य कठिनसमये राष्ट्रगीतेन आशायाः प्रकाशः प्रदत्तः।

भारते बहु-आयामी-निर्धनतायाम् ऊनत्रिंशत्-दशमलव-सप्तदश-प्रतिशतात् एकादश-दशमलव-अष्टाविंशति-प्रतिशतं यावत् न्यूनतागता

हिमसंस्कृतवार्ताः - भारते बहु-आयामी-निर्धनतायां त्रयोदशधिक-द्विसहस्र, चतुर्दशधिक-द्विसहस्र वर्षे एकोनत्रिंशत्-दशमलव-सप्तदश-प्रतिशतात् द्वाविंशत्यधिक-द्विसहस्र, त्रयोविंशत्यधिक द्विसहस्र वर्षे एकादश दशमलव अष्टाविंशति-प्रतिशतं यावत् न्यूनतागता। लोकसभायाम् एकस्य प्रश्नस्य प्रत्युत्तरे वित्तराज्यमन्त्री पंकजः चौधरी उक्तवान् यत् अस्मिन् काले प्रायः चतुर्विंशति-दशमलव अष्ट-कोटि-जनाः निर्धन-वर्गात् बहिः आगताः।

विश्वचषकविजयानन्तरं प्रत्यागतानां रीतुनेगी, पुष्पराणा, साक्षी च रोन्हाट-नगरे राष्ट्रीय-शाश्वत-समाजसेवा- फाउण्डेशन इत्यस्य अधिकारिभिः सम्मानिताः

हिमसंस्कृतवार्ता: - डॉ नरेन्द्रराणा सिरमौरः । भारतीयमहिलाकबड्डीदलस्य नायिका रीतुनेगी, उपनायिका पुष्पराणा, साक्षीशर्मा च एतानि त्रीणि नामानि न केवलं क्रीडकानां नाम, अपितु महिलासशक्तिकरणस्य दीप्तिमत् उदाहरणरूपेण अपि प्रकाशन्ते।

अधुना एव भारतेन महिलाकबड्डीविश्वचषकः प्रतिध्वनितविजयेन विजयः प्राप्तः। अस्मिन् ऐतिहासिकविजये हिमाचलस्य एताः कन्याः महती भूमिकां निर्वहन्ति स्म। स्पर्धायाः अत्यन्तं तनावपूर्णेषु क्षणेषु अन्तिमपक्षे नायिका रीतुनेगी आहतः अभवत्, परन्तु सा क्षेत्रं न त्यक्तवती। तस्याः साहसं नेतृत्वं च वेदनां सहन्ते सति तस्याः साहसस्य नेतृत्वस्य च यथार्थं लक्षणं जातम्। सिरमौरमण्डले कबड्डीसंघद्वारा लाधिक्षेत्रे रोन्हाट इत्यत्र विश्वविजेताः महिलाः सम्मानिताः। कार्यक्रमे भारतीयमहिलाकबड्डीदलस्य नायिका रीतुनेगी, उपनायिका पुष्पा राणा, मुख्यक्रीडिका साक्षी शर्मा, पूर्वराष्ट्रियक्रीडिका रंजू चौहान च राष्ट्रीय-शाश्वत-समाजसेवा-फाउण्डेशन इत्यस्य अधिकारिभिः सम्मानिताः।

हिमसंस्कृतवार्ता: - मण्डी।

मण्डीतः निर्गते वक्तव्ये पूर्वमुख्यमन्त्री विपक्षस्य नेता च जयरामठाकुरः अवदत् यत् राज्यस्य पेन्शनभोगिनः सर्वकारस्य मनोकृता अतीव निराशाः सन्ति, यतः सः तेभ्यः त्रीणि वर्षाणि यावत् क्रमशः मिथ्या आश्वासनानि विना अन्यत् किमपि न प्रददाति। अन्याः आवश्यकताः सेवाः किमपि न, पेन्शनभोक्तृभ्यः समये एव पेन्शनं दातुं सर्वकारः असफलः अभवत्। वर्षत्रयेषु सर्वकारेण पेन्शनभोक्तृभ्यः चिकित्सायाः औषधस्य च कृते एकं नाणकमपि न प्रदत्तं, येन तेषां प्राणाः संकटे स्थापिताः। जीवनस्य अस्मिन् स्तरे सर्वेषां कृते वर्धिता परिचर्या, चिकित्सा च आवश्यकी भवति। वृद्धावस्थायां सर्वाधिकं व्ययः चिकित्सायाम्, औषधेषु च भवति। एतादृशे निर्णायकविषये सर्वकारस्य उदासीनता तस्य असंवेदनशीलतां प्रकाशयति। जयरामठाकुरः अवदत् यत् राज्ये सर्वत्र पेन्शनभोक्तृभिः विरोधाः क्रियमाणाः, धर्मशालायां पेन्शनभोक्तृभिः कृतस्य सभायाः अभावेऽपि सर्वकारः स्थले किमपि कार्यं न कुर्वन् दृश्यते। एतादृश्यां परिस्थिती अहम् आग्रहं करोमि यत् पेन्शनधारकाणां

समस्याः अतीव गम्भीराः सन्ति, तेषां तत्क्षणमेव सम्बोधनं करणीयम्। ये कर्मचारिरूपेण सेवां कृत्वा राज्ये योगदानं दत्तवन्तः तेषां विरुद्धं एतादृशः भेदभावः अतीव विक्षोभजनकः अस्ति। राज्ये प्रचण्डतस्कर-प्रसङ्गस्य, विधि-व्यवस्था-स्थितेः च क्षीणतायाः विषये वदन् जयराम-ठाकुरः अवदत् यत् विभिन्नप्रकारस्य माफिया-अवैध-खननस्य, अपराधानां च विरुद्धं युद्धे राज्यनेतृणां नामानि आरम्भादेव उद्धृताः आसन्, परन्तु अधुना एषः विषयः प्रगच्छति, मुख्यमन्त्री च दूरतः पश्यति। पूर्वं अवलोकितं यत् उच्चप्रदवीधारिणः नेतारः माफिया-सङ्घस्य सम्मुखे असहायः दृश्यन्ते, तेषां विरुद्धं कार्यविधयः आग्रहाः च मुक्तमञ्चे क्रियन्ते एतेन एतेषां तस्कराणां सत्तायाः रक्षणं प्रकाशितं भवति। एषा स्थितिः न केवलं विधिव्यवस्थायाः आह्वानं करोति अपितु राज्यस्य परिचयस्य संस्कृतेः च कृते संकटम् अपि जनयति। सः मुख्यमन्त्रिणम् अपराधिनां, माफियाक्रियाकलापानाम्, राज्ये वर्धमानस्य गोलिकासंस्कृतेः च विरुद्धं कठोरं प्रभावी च कार्यविधिं कर्तुम् आग्रहं कृतवान्।

ग्रेटखली इत्यस्य भूमिविवादे हिमाचलप्रदेशसर्वकारेण कृता कार्यविधिः, तहसीलदारस्य अधिकारः हतः, एसडीएम करिष्यति अन्वेषणम्

हिमसंस्कृतवार्ता:- नाहनम्। हिमाचलप्रदेशसर्वकारस्य मुख्यसचिवेन सिरमौरजनपदस्य पांवटासाहबमण्डलस्य तहसीलदारस्य उपपंजीयकपदस्य अधिकाराः अपहृताः, यावत् अग्रे आदेशः न भवति। अन्ताराष्ट्रीयमल्लस्य द ग्रेट खली इत्यस्य महिलानां च आरोपानाम् अनन्तरं सर्वकारेण, जिलाप्रशासनेन च एतत् कार्यं कृतम्। सिरमौरस्य उपायुक्ता प्रियङ्का वर्मा मुख्यसचिवस्य निर्देशस्य अनुसरणं कृत्वा अस्य विषयस्य अन्वेषणस्य आदेशं दत्तवती अस्ति। पांवटासाहब एसडीएम गुंजीतसिंहः चीमा द्वारा सप्ताहद्वये प्रतिवेदनं प्रस्तोतव्यं भविष्यति। अन्वेषणकालपर्यन्तं तहसीलदारस्य ऋषभशर्मा इत्यस्य उपनिबन्धकत्वेन अधिकाराः अपि निरस्ताः अभवन्। अन्वेषणकालस्य कालखण्डे तहसीलदारस्य जीपीए, रजिस्ट्री, उपहारपत्रादिकं किमपि कार्यं कर्तुं निषिद्धं भविष्यति, यदा तु सहायकसंग्रहकर्तृत्वेन कार्यकारीदण्डाधिकारीत्वेन च तस्य अधिकाराः अक्षुण्णाः एव भविष्यन्ति।

खली पत्रकारसम्मेलने प्रश्नान् उत्थापितवान्

शुक्रवासे अपराह्णे अन्तर्जालमाध्यमेषु उत्तेजना आसीत् यदा नाहननगरे पत्रकारसम्मेलने द ग्रेटखली इत्यनेन पांवटासाहबतहसीलदारस्य कार्यशैल्याः विषये गम्भीराः प्रश्नाः उत्थापिताः। खली प्रत्यक्षतया तहसीलदार ऋषभशर्मा इत्यादीन् राजस्वाधिकारिणः लक्ष्यं कृतवान्। खली अपि अवदत् यत् यदि सः भ्रष्टः अस्ति तर्हि परितः सर्वे भूस्वामिनः कथं भ्रष्टाः भवेयुः इति। समागमे सूरजपुरग्रामस्य तिस्रः महिलाः अपि खली इत्यनेन सह उपस्थिताः आसन्, ताभिः अपि भूमि अभिलेखेषु अनियमिततायाः आरोपः कृतः।

तहसीलदारः अपि स्वपक्षं प्रस्तुतवान्-

खली इत्यस्य पत्रकारसम्मेलनस्य अनन्तरं तहसीलदारः ऋषभशर्मा अपि तस्मिन् सायंकाले पांवटासाहबनगरे पत्रकारसम्मेलने स्वपक्षं प्रस्तुतवान्। तहसीलदारः खली इत्यस्य आरोपाः सर्वथा निराधाराः इति उक्तवान्, परिचयेन विषयस्य सत्यतां प्रकाशयितुं शक्यते इति च अवदत्।

सप्ताहद्वये प्रतिवेदनं दास्यति एसडीएम- उपायुक्तः

इदानीम् उपायुक्त सिरमौरः प्रियङ्का वर्मा इत्यनेन उक्तं यत् एसडीएम पांवटासाहबाय अन्वेषणस्य आदेशः दत्तः अस्ति, सप्ताहद्वये च प्रतिवेदनं याचितम् अस्ति। अन्वेषणकाले तहसीलदारस्य उपपञ्जीकरणाधिकाराः निलम्बिताः एव तिष्ठन्ति, केवलं नायबतहसीलदारः एव एतान् अधिकारान् प्रयोक्ष्यति।

Nasha Mukat Himachal - बज्जारे २ किलो ५०५ ग्राम-चरसद्रव्यं गृहीतम्, एकः गृहीतः, अन्यः पलायितः

हिमसंस्कृतवार्ता: - कुल्लूः।

कुल्लूमण्डलस्य उपविभागस्य बज्जारे पुलिसदलेन विगतरात्री २ किलो ५०५ ग्रामं चरसद्रव्यं गृहीत्वा आरोपितद्वयं गृहीतम्। पुलिसदलम् अभियुक्तानां प्रश्नोत्तरं कुर्वन् आसीत् तदा एकः अभियुक्तः घटनास्थलात् पलायितः। अधुना पुलिसदलं पलायितस्य अभियुक्तस्य अन्वेषणं कुर्वन् अस्ति। पुलिसेन चरसद्रव्यं गृहीत्वा अधुना गृहीतानाम्

अभियुक्तानां न्यायालये प्रस्तुतीकरणस्य प्रक्रियां सम्पन्नं कुर्वन् अस्ति। बज्जारे पुलिसस्य विवरणानुसारं पुलिसदलं खुदनसेतुसमीपे निरीक्षणं कुर्वन् आसीत् यदा तेन अभियुक्तौ अन्वेषणार्थं रोधितौ। अभियुक्तद्वयस्य परीक्षणं कृत्वा तेषां हस्तात् चरसमादकद्रव्यं प्राप्तम्। चरससहितः गृहीतः अभियुक्तः बृजलालः (४८ वर्ष), निवासी ब्रेहल-कमलाह, तहसील धर्मपुरम्, जिला मंडी, गिरधारीलालः (४० वर्षम्), मंजेर पत्रालयः चोनलांगडः, तहसील धर्मपुरम्, जिला मंडी निवासी वर्तते, परन्तु गिरधारीलालः अकस्मात् स्थलात् पलायितः। पुलिसाधीक्षकः कुल्लूः मदनलालकौशलः अवदत् यत् अभियुक्तस्य अन्वेषणं क्रियते, शीघ्रमेव तस्य गृहीतत्वं भविष्यति। सः अवदत् यत् कुल्लूमण्डले मादकद्रव्याणां विरुद्धं पुलिसबलं निरन्तरं कार्यविधिं करोति, मादकद्रव्यव्यापारिणः च सर्वथा न मुक्ताः भविष्यन्ति।

वन्देमातरं राष्ट्रस्य आत्मा; लोकसभायां प्रधानमन्त्रिणः सम्बोधनेन नूतनचेतना जागृता

हिमसंस्कृतवार्ता:- लखीकाशी मण्डी।

संसदि वन्देमातरम् इति विषये चर्चायां प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी इत्यस्य सशक्तं सम्बोधनं प्रशंसयन् जयरामठाकुरः अवदत् यत् प्रधानमन्त्रिणा वंदेमातरमस्य राष्ट्रियमहत्त्वं, तस्य ऐतिहासिकभूमिका, स्वतन्त्रतान्दोलने तस्य अद्वितीयं योगदानं च अत्यन्तं गौरवं स्पष्टतया च प्रस्तुतम्। सः अवदत् यत् प्रधानमन्त्रिणा स्वसम्बोधने वन्देमातरम्-गीतस्य प्रतिबन्धस्य विरोधे सरोजिनीबोसमहोदया द्वारा कङ्कणानि न धारयितुं प्रतिज्ञायाः महत्त्वपूर्णघटनायाः अपि स्मरणं कृतम्- देशस्य राष्ट्रियभावनायाः, आत्मसम्मानस्य, तत्कालीनस्य जनानां अस्य गीतस्य प्रति गहना भक्तिः च प्रतीकम्। प्रधानमन्त्रिणा एतदपि रेखांकितम् यत् वन्देमातरम्: कोटिकोटिभारतीयानां स्वतन्त्रतायाः ज्वालाम् प्रज्वलितवान्, अद्यत्वे अपि एतत् गीतं राष्ट्रस्य आत्मना सह गभीरेण सम्बद्धेन संयुक्तः अस्ति। जयरामठाकुरः अवदत् यत् काङ्ग्रेसेन वन्देमातरम् इत्यस्य प्रतिबन्धः राष्ट्रियचेतनायाः दमनार्थं दुर्भाग्यपूर्णं सोपानम् अस्ति, तथा च प्रधानमन्त्रिणा नरेन्द्रमोदी इत्यनेन सदने एतस्य ऐतिहासिकसत्यस्य साहसेन उद्घाटनं कृत्वा राष्ट्रियपरिचयस्य रक्षणं कृतम्। सः अवदत् यत् वन्देमातरमस्य सम्मानः दलराजनीतेः विषयः नास्ति, अपि तु भारतस्य परिचयस्य, गौरवस्य च प्रश्नः अस्ति। जयरामठाकुरः अवदत् यत् देशसहिताः हिमाचलप्रदेशस्य जनाः वंदेमातरमस्य प्रतिष्ठायाः सम्मानस्य च रक्षणे सर्वदा प्रधानमन्त्रिणा नरेन्द्रमोदिना सह तिष्ठन्ति।

जातस्य हि ध्रुवो मृत्युः (श्रीकृष्णोपदेश-संस्कृतरागिनी)

जातस्य हि ध्रुवो मृत्युः , ध्रुवं जन्म मृतस्य।
तस्मादुत्तिष्ठ शीघ्रमर्जुन, निश्चयं कृत्वा युद्धस्य ॥

(1)
जायते वा म्रियते न, कदाचिदयमात्मा
अजो नित्यः शाश्वतो हि, पुराणोऽयमात्मा
हन्यते न देहेन साकम्, अव्ययमयमात्मा
देहानि विहाय पुराणानि नूतनेषु याति आत्मा
अन्तवन्तोऽ
अन्तवन्तो देहा उक्ताः, जीवात्मनो नित्यस्य ॥

(2)
अथ सङ्ग्रामं धर्म्यमिमं यदि त्वं न करिष्यसि
कीर्तिं हित्वा स्वधर्मं च, पापमार्गं यास्यसि
निन्दितान् अवाच्यवादान् जनास्तु वदिष्यन्ति
भयादर्जुनो रणादुपरतः कथमेवं श्रोष्यसि
क्षत्रियकृतेऽ
क्षत्रियकृते अकीर्तिर्मरणं भवति हि जीवितस्य

(3)
बहूनि मे व्यतीतानि जन्मानि तव अर्जुन!
दिव्ये मे जन्मकर्मणी यो हि वेत्ति अर्जुन !
त्यक्त्वा देहं, पुनर्जन्म न लभते प्राणी अर्जुन!
मत्परो न किञ्चिदन्यत् सर्वलोकेषु अर्जुन!
मया ततं हि
मया ततं हि, विश्वमिदं नान्तो मे विस्तरस्य

4.
यत्करोषि यदश्रासि यज्जुहोषि ददासि
मदपणं कुरु सर्वाणि तप्तानि तपोसि
जयभगवान् शास्त्री वदति भगवतो वचांसि
परित्यज्य, कुरु सर्वधर्मान् कृष्णार्पणं चेतांसि
स्वमानं सऽ
स्वमानं स, सृजति यदा, ग्लानिर्भवति धर्मस्य ॥

लेखकः- पं० जय भगवान् शास्त्री 'कैथल'
संस्कृताध्यापकः राजकीय वरिष्ठ माध्यमिक
विद्यालयः कठवाडः (कैथलनगरम्)
दूरवाणीसंख्या- 9991829095
इदं गीतं 'JM SHASTRI BIRLA' इति
यूट्यूब चैनले उपलब्धमस्ति।

षष्ठतः अष्टमपर्यन्तं कक्षायाः बालकाः राज्यस्य इतिहासस्य अध्ययनं करिष्यन्ति, भूगोलः अनिवार्यः विषयः

षष्ठतः अष्टमपर्यन्तं कक्षायाः बालकानां कृते राज्यस्य इतिहासस्य पाठः भविष्यति, भूगोलः तु अनिवार्यः विषयः भविष्यति। असमराज्यमन्त्रिमण्डलेन एकस्मिन् सत्रे निर्णयः कृतः यत् राज्यस्य इतिहासः भूगोलः च षष्ठ-सप्तम-अष्टमकक्षासु अनिवार्यविषयाः भविष्यन्ति। मुख्यमन्त्री हिमन्तबिश्वाससम्राट् सभायाः अनन्तरं मीडियां न्यवेदयत् यत् असमसन्धेः धारा ६ कार्यान्विष्टं निर्मितायाः उच्चस्तरीयसमित्याः अनुशंसानाम् आधारेण एषः निर्णयः कृतः यस्य अध्यक्षता सेवानिवृत्तः न्यायाधीशः बिप्लवकुमारशर्मा करोति। मुख्यमन्त्रिणा एतदपि घोषितं यत् मन्त्रिमण्डलेन सिलचरस्य डोलुचायसंपत्त्याः ३००० बीघाभूमिः भारतीयविमानस्थानकप्राधिकरणाय ग्रीनफील्डविमानस्थानकस्य निर्माणार्थं हस्तान्तरणाय अनुमोदनं कृतम्। एतेन केन्द्रसर्वकारस्य अनुमोदनं प्राप्तुं मार्गः प्रशस्तः भविष्यति। सरमामहोदयः अवदत् यत् मिशनबसुन्धरा अन्तर्गतं १२०० परिवारेभ्यः भूमिविनियोगं मन्त्रिमण्डलेन अनुमोदितम्। मन्त्रिमण्डलेन असम-रसद-गोदाम-नीतिः, २०२५ इत्यपि अनुमोदितः, यस्याः उद्देश्यं असम-नगरं प्रमुख-रसद-केन्द्ररूपेण विकसितुं वर्तते । मुख्यमन्त्री सूचितवान् यत् अन्यस्मिन् महत्त्वपूर्णं निर्णये असम-इञ्जिनियरिङ्ग-महाविद्यालये असम-सर्वकारस्य दस्साल्ट-सिस्टेम्स् इण्डिया-प्राइवेट्-लिमिटेड्-इत्यस्य च संयुक्त-परियोजनायाः अनुमोदनं कृतम् अस्ति । सः अवदत् यत् एषा परियोजना ५,००० वर्गफीट् क्षेत्रे ₹२४३ कोटिरूप्यकाणां व्ययेन स्थापिता भविष्यति। एतत् एयरोस्पेस् तथा रक्षा, वाहन, विद्युत्वाहनानां च विषये पाठ्यक्रमं प्रदास्यति। व्ययस्य ₹४३ कोटिरूप्यकाणि असमसर्वकारेण वहन्ते, ₹२०० कोटिरूप्यकाणि च Dassault Systemes India Private Limited इत्यनेन निवेशिताः भविष्यन्ति। सरमामहोदयेन सूचितं यत् किदिमा हसाओमण्डले चतुःलेनराष्ट्रीयराजमार्गस्य निर्माणकाले प्राप्तायाः भूमेः क्षतिपूर्तिः दातुं ८८४ परिवारेभ्यः मन्त्रिमण्डलेन अनुमोदिता।

शुभजन्मदिनम्

हिमसंस्कृतवार्ता:

जगदीशडाभी
राष्ट्रियसंस्कृतप्रचारकः, गुजरातः

म. म. यो. वैदिकविश्वविद्यालये सुसम्पन्ना द्विदिवसीयकार्यशाला

हिमसंस्कृतवार्ता:- डॉ. आलोकः, कटनी, मध्यप्रदेशः। महर्षि योगी- वैदिक- विश्वविद्यालयस्य कृषि विभागेन “लोकचिकित्सायां प्रयुक्तानामौषधीयपादपानां संरक्षणम् संवर्धनं च” इति शीर्षकोपेता द्विदिवसीयकार्यशाला आयोजिता। अस्मिन् कार्यक्रमे मध्यप्रदेश- वनविभागस्य महानुभावाः, उद्भट- विद्वांसः, अनुभव- वरिष्ठ- अधिकारिणः तथा कृषिविज्ञानकेन्द्र- कटनी- स्थिताः विद्वांसः गरिमायुक्तं सहभागित्वं च कृतवन्तः। द्विदिवसीयकार्यशालायाः प्रथमदिवसे गुरुपूजनपूर्वकं वैदिकमङ्गलाचरणेन कार्यक्रमस्य मंगलारम्भ अभवत्। अस्यां कार्यशालायां सारस्वतवक्ता डॉ. सुशीलोपाध्यायः (वन- पर्यावरणविशेषज्ञः, जाबालिपुरम्) वनेषु निहितानां औषधीय- सम्पदा- संरक्षणम्, प्रकृतिसाधनानां संवर्धनम्, सतत- जीविकावर्धनं च विषयेषु विशेषं प्रकाशं दत्तवान्। ततः अनन्तरं आदरणीयः कार्तिकेयभट्टः (आई एफ एस, कटनी) प्राचीनस्य औषधीयविज्ञानस्य विस्तृतविवरणं दत्त्वा अनेकेषु दृष्टान्तेषु आधुनिक- औषधिभ्यः आयुर्वेदस्य अधिकं परिणामकारित्वं स्पष्टं कृतवान्। तदनन्तरं आदरणीयः ऋषिमिश्रमहोदयः (आई. एफ. एस., मुख्यवनसंरक्षकः, जाबालिपुरम्) पादपेषु दृश्यमानानि पंचतत्त्वानि, तेषाम् मानवजीवनस्य पंचतत्त्वैः सह सम्बन्धम् अत्यन्तं सुबोधतया प्रस्तवितवान्। तदनु राजेशकुमाररायः (मुख्यवनसंरक्षकः, रीवा) देशव्यापीस्तरे आयुर्वेदिक- वन- औषधीय- विस्तारस्य अनिवार्यता बोधयन् दृश्यश्रव्यनिर्मित पी पी टी माध्यमेन विविधोदाहरणैः स्वमतप्रकाशं कृतवान्। ततश्च दर्शनगुप्तानी (आई. एफ. एस., उपसंचालकः, उष्णकटिबंधीयवन अनुसंधानसंस्थानं, जाबालिपुरम्) महोदयेन मॉडर्न-मेडिसिन-प्रणालीं तथा पत्थरचट्टा इति विशिष्ट- औषधीय- पादपस्य

गुणविशेषान् प्रकाशय सम्यक् उद्बोधनं कृतम्। तत्पश्चात् सुधीन्द्रमोहनशर्मा (जलविशेषज्ञः, इन्दौर) अनागत समयाय जलसंग्रहः (Water For Tomorrow) इति परियोजनायाः, वृक्षजलसंरक्षणस्य च महत्त्वम् उद्दिश्य सारगर्भितं भाषणं दत्तवान्। पश्चाद् डॉ. प्रवीणचन्द्रदुबे (पूर्व- प्रधानमुख्यवनसंरक्षकः, म. प्र. शासनम्) वैदिकपरम्परानुसारं नक्षत्र-आधारितं वृक्षपरिचयं, जल-वनयोः औषधीय-महत्त्वं च विवृण्वन् गृह- उद्यानयोः औषधीयपादपरोपणाय सर्वान् प्रेरितवान्। कार्यक्रमस्य अध्यक्षेण कुलगुरुणा प्रोक्तं यत्- विश्वविद्यालयः वनविभागेन सह औषधीय- पादपरोपण- कार्यक्रमेषु सक्रियमागत्य कार्यं करिष्यति। ये पादपा विलुप्यशङ्किताश्च, तेषां संरक्षण- संवर्धनयोः विषये स्थानीयजनानां जागरूकतावृद्धिः अपि भविष्यति। महोदयेनोक्तम् - लोकचिकित्सायाः पृष्ठभूमौ वैश्विकजीव- स्नेहभावना प्रकाशिता, पंचभूततत्त्वानां च तात्त्विकमहत्त्वम् उद्घाटितम्। अन्ते प्रो. मानवेन्द्रपाण्डेयेन धन्यवादप्रस्तुतिर्निवेदिता, तथा कार्यक्रमः शान्तिमन्त्रेण समापितः। अस्य कार्यक्रमस्य मञ्चसंचालनं उमाकान्तत्रिपाठी महोदयेन कृतम्। कार्यशालायाः द्वितीयदिवसे सुधीन्द्रमोहनशर्मा (जलविशेषज्ञः, इन्दौर) महोदयः जनैः कृत जलसदुपयोग- दुरुपयोगयोः विषये पी पी टी माध्यमेन विस्तृततया बोधितम्। छात्राः मध्ये मध्ये प्रश्नोत्तरं कृत्वा कार्यशालायाः महत्त्वं वर्धयन्तः प्रायोगिकज्ञानं प्राप्तवन्तः। कार्यक्रमस्य संयोजकः प्रो. मानवेन्द्र पाण्डेयः, कार्यक्रमसमन्वयकः डॉ. के. के. त्रिपाठी, आयोजनसचिवः डॉ. नवीनकुमार चौबे, सहसचिवौ डॉ. हसमुखलालः, डॉ. आजादकुमारसिंहः, प्रत्यक्षाभासीय- माध्यमेन च १७० तः अधिकाः शिक्षक-शिक्षिकाः तथा छात्राः कार्यशालायाः लाभं प्राप्तवन्तः। इत्थं प्रकारेण इयं द्विदिवसीया कार्यशाला सुसम्पन्ना।

वार्ता-संवादः

नन्दिनी- नमो वः। अद्यतने वार्ता-कार्यक्रमे स्वागतं करोमि। नमस्ते काव्या।
काव्या- नमस्ते नन्दिनी। अद्य तु भारतीयाणां कृते गर्वस्य विषयः उपस्थापितः। महान्-गणितज्ञेन श्रीनिवास-रामानुजेन शतवर्ष-पूर्वम् एकं विशिष्टं गणित-सूत्रं रचितम्। तत् सूत्रं 'पै' (Pi) इति मानस्य

विषयकम् अभूत्। सम्प्रति वैज्ञानिकैः ज्ञातं यत् तस्मिन् सूत्रे ब्रह्माण्डस्य गभीराणि रहस्यानि निगूढानि सन्ति। तेन सूत्रेण भौतिकशास्त्रस्य नूतन-सिद्धान्ताः अपि स्पष्टीकृताः।

नन्दिनी- सत्यम्। सः उत्कृष्ट-गणितज्ञः अस्माकं गौरवम् अभूत्। इदानीं गगन-विषये का अन्या वार्ता?

काव्या- खगोल-शास्त्रिभिः अस्माकं मन्दाकिन्याः एका 'यमला' दृष्टा। सा ब्रह्माण्डस्य उत्पत्तेः अनन्तरं शीघ्रम् एव निर्मिता। एतावत् पूर्वं, सुव्यवस्थिता

पति-पत्न्योः मध्ये हास-परिहासम्

पतिः- (अहंकारेण गर्वेण च) भवती जानाति, अहं उत्तरप्रदेशस्य सिन्धुः अस्मि, सिन्धुः 🐼।
पत्नी- अहं सम्यग्रूपेण जानामि, भवान् सिन्धुः एव अस्ति! केवलं सिन्धुस्य उपरि दुर्गा सदैव उपविशति 🐼🐼🐼🐼
पतिः- 🐼🐼🐼🐼🐼🐼

"विनोदकणिका"

{१} "भर्तुः किं दोषः कथयतु?"

भार्या:- विपणितः एकं क्षीरस्यूतम् आनयतु। यदि कदलीफलानि दृश्यन्ते तर्हि षड् आनयतु। किञ्चित्पश्चात्- भर्ता क्षीरस्य षड् स्यूताः आनीतवान्। भार्या:- क्षीरस्य षड् स्यूताः?
भर्ता:-आम्! विपण्याः अहं कदलीफलानि दृष्टवान्। भार्या क्रुद्धा भूत्वा पतिं पश्यति स्म। इदानीं वदतु भर्तुः किं दोषः अस्ति वा?

पामरः पतिः- 🐼🐼🐼🐼🐼
{२} 'ॐ' शब्दस्य उच्चारणेन मस्तिष्कस्य कानिचित् शिराः जागृतः भवति परन्तु भार्याया केवलं ॐ उच्चारणेन सम्पूर्णमस्तिष्कः त्वरितः जागृतः भवति। सत्यं वा?

डॉ० वर्षा प्रकाश टोणगांवकर
पुणे/ महाराष्ट्रम्®

"लौकिकन्यायकोशः"

"अज्ञातपुत्र- नामोत्कीर्तनन्यायः"

अपत्यस्य जन्मनः पूर्वमेव तस्य गुणानां स्तुतिः किंवा तस्य अपत्यस्य नामकरणम् इत्यादिकं क्वचित् त्वरावशात् केचन कुर्वन्ति। एतादृशस्य व्यर्थकर्मणः निर्देशार्थम् अस्य न्यायस्य प्रयोगः क्रियते।

डॉ० वर्षा प्रकाश टोणगांवकर
पुणे / महाराष्ट्रम्

हिमसंस्कृतवार्ताः, ईदरधीरजः, हैदराबादः

मन्दाकिनी कथं जाता, इति विचिन्त्य वैज्ञानिकाः चकिताः अभूवन्।

नन्दिनी- विचित्रा खलु सृष्टिः। ते वैज्ञानिकाः सत्यम् एव चकिताः अभूवन्। अथ शरीर-रक्षणाय किञ्चित् नूतनं ज्ञातं वा?

काव्या- आम्, वार्द्धक्य-निवारणाय एकः सरलः उपायः शोधकैः प्राप्तः। तैः दृष्टं यत् प्रतिदिनं 'काफी' (Coffee) पेयस्य सेवनेन वयो-वृद्धिः मन्दीकृता। एतेन अभ्यासेन शरीरस्य जीव-कोशाः सुरक्षितीकृताः।

नन्दिनी- शोभनम्! 'काफी'-पानं तु बहुभिः क्रियते। अन्यस्मिन् रोग-विषये किं दृष्टम्?

काव्या- 'स्टैनफोर्ड'-विश्वविद्यालयस्य शोधकैः एकं महत्-कार्यं साधितम्। तैः ज्ञातं यत् 'विसर्प'-रोगस्य (Shingles) सूक्ष्मजीवधेन स्मृति-नाशस्य भयं न्यूनीकृतम्। तत् भयं विशति-प्रतिशतं यावत् अवरोधितम्।

नन्दिनी- एतत् तु अति-महत्त्वपूर्णं वृत्तम्। दर्शकाः, अद्यतने कार्यक्रमे एतावत् एव। पुनर्मिलिष्यावः।

काव्या- नमो नमः